

Programförklaring för det länsövergripande brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Östergötland

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är komplexa och tvärssektoriella frågor, som kräver samverkan mellan många aktörer. Genom utvecklad samverkan stärker vi möjligheten att minska brottsligheten och öka tryggheten i länet. Tillsammans kan vi göra stora samhälleliga ekonomiska vinster och därutöver minska individuellt lidande och utsatthet. Den här programförklaringen beskriver vår viljeriktning och det första steget i utvecklingen av ett strukturerat, strategiskt och långsiktigt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i länet.

Brottsförebyggande arbete

Generella främjande insatser inom exempelvis utbildning, arbetsmarknad och hälso- och sjukvård stärker grundförutsättningarna för individen och leder många gånger *indirekt* till att förebygga utveckling av brottslighet. Dessa insatser fyller en viktig funktion för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet, men omfattas inte av denna programförklaring.

Med brottsförebyggande arbete menar vi aktiviteter som i första hand syftar till att förebygga brott. Fokus för programförklaringen och det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet är utveckling av åtgärder som *direkt* syftar till ökad trygghet och minskad brottslighet.

Vår målsättning

Vår målsättning är att stärka de lokala förutsättningarna att minska brottsligheten och öka tryggheten i Östergötland. Vårt arbete har utgångspunkt i regeringens brottsförebyggande program *Tillsammans mot brott*. Vår strävan är att allt brottsförebyggande arbete i länet ska bedrivas kunskapsbaserat, att vi ska arbeta med både socialt och situationellt fokus samt att den lokala samverkan ska utvecklas för att bli mer effektiv, strukturerad och hållbar.

Våra uppdrag

Länsstyrelserna ska enligt förordningen om regionalt brottsförebyggande arbete (SFS 2016:1258) stödja och bidra till regional samordning av brottsförebyggande arbete.

Polisens brottsförebyggande uppdrag är tydligt uttalat i polislagens inledande bestämmelser (SFS 1984:387) och koordineras av polisområdenas brottsförebyggande samordnare.

Kommuner har i dagsläget inget lagstadgat brottsförebyggande uppdrag, men betänkandet *Kommuner mot brott* (SOU 2021:49) av Utredningen om kommunernas brottsförebyggande ansvar föreslår att en lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska träda i kraft den 1 januari 2023. Vi ser att en stabil och strategisk länsövergripande samverkansstruktur kan bidra som stöd för kommunerna i den eventuella övergången till detta lagstadgade uppdrag och i det fortsatta brottsförebyggande arbetet.

Det finns därutöver en mängd aktörer, med eller utan brottsförebyggande uppdrag, som har möjlighet och önskan om att bidra till det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Vi vill med denna satsning stärka samverkan med ett antal av dem.

Samverkan i Östergötland

Det finns en lång tradition av samverkan inom det brottsförebyggande arbetet i Östergötland. De första stegen till dagens arbete togs redan 1996, då regeringens första nationella brottsförebyggande program *Allas vårt ansvar* presenterades och det brottsförebyggande arbetet utvecklades på kommunal nivå. Ett behov av en länsövergripande samverkan för kunskaps- och erfarenhetsutbyte identifierades snabbt och 1998 inleddes därför ett länsövergripande ettårigt statligt finansierat projekt med temakonferenser inom det brottsförebyggande området: *Östergötlands trygghet – vårt ansvar*. Deltagarna bestod av kommunala representanter och närpolischefer från länets samtliga kommuner. Efter att projektet avslutats bildades ett länsövergripande nätverk, som under det följande decenniet anordnade gemensamma nätverksträffar och konferenser. Nätverket *Regbrå – regional samverkan*

för brottsprevention bildades formellt 2010 i samverkan mellan Linköpings universitet, Polisen och länets kommuner.

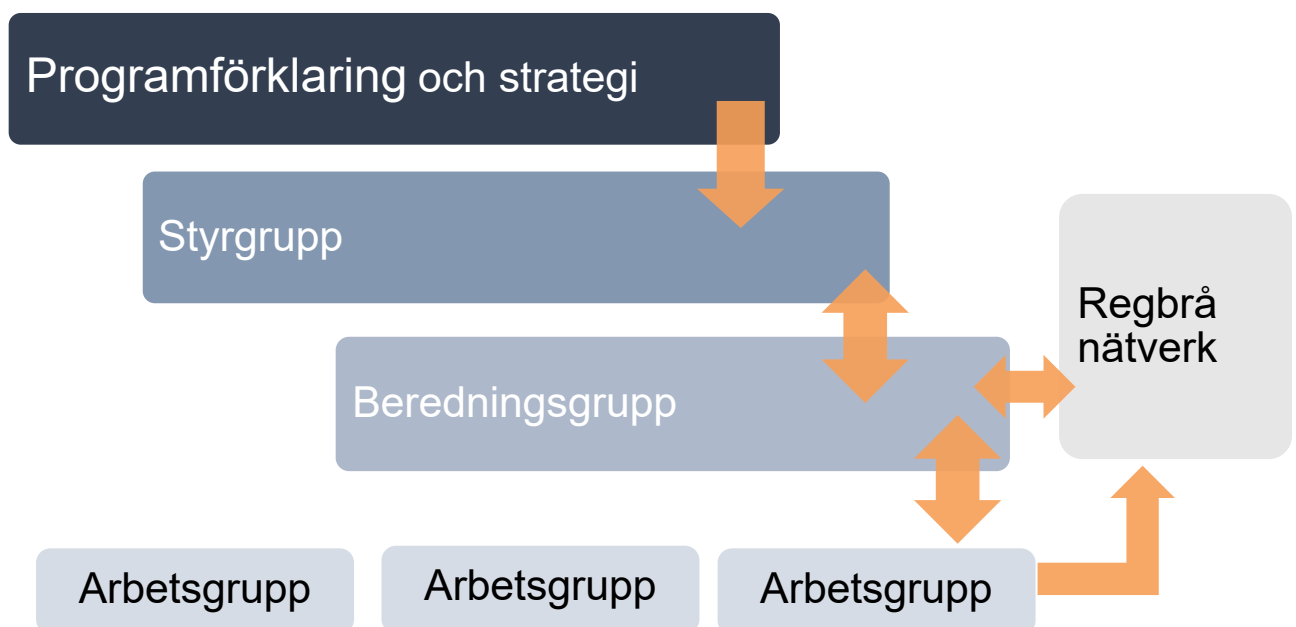
Syftet med Regbrå var och är att medverka till och initiera kunskapsuppbyggnad genom nätverksträffar, seminarier och utbildningsinsatser, underlätta erfarenhetsutbyte och verksamhets- och metodutveckling samt att stärka kopplingen mellan forskning och praktik. Länsstyrelsen är sedan 2017 sammankallande för nätverket. En beredningsgrupp med representanter från samverkansparterna bildades 2019 för gemensam planering och utveckling av nätverksarbetet, men det har hitintills inte funnits någon myndighetsgemensam styrgrupp eller strategi för utveckling av det brottsförebyggande arbetet i länet. Detta har vi nu för avsikt att skapa, som stöd för det fortsatta nätverksarbetet.

Det finns även en utbredd samverkan på lokal nivå mellan länets kommuner och Polisen, som arbetar aktivt med brottsförebyggande och trygghetsskapande insatser. Samtliga kommuner har tecknat lokal samverkansöverenskommelse med Polisen och har aktuella handlingsplaner för sitt arbete. Men likt i resten av landet varierar graden av effektivitet och bredden på samverkansarbetet. Fler aktörer kan och bör bjudas in till samverkan i flera delar av länet och det kunskapsbaserade arbetssättet behöver utvecklas och fördjupas. Detta kan en myndighetsgemensam samverkan på länsnivå stötta. Den lokala nivån kommer även fortsättningsvis utgå från sin lokala lägesbild och sina lokala behov, med stöd av den kraft en länsövergripande samverkan innebär.

Syfte med en länsövergripande samverkan och strategi

Vi vill stärka och utveckla det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Östergötland genom att arbeta tillsammans på strategisk och länsövergripande nivå till stöd för det lokala arbetet som bedrivs. Genom en stabil struktur och en bred samverkan ökar vi möjligheterna att samordna och effektivisera arbetet, sprida och fördjupa våra gemensamma kunskaper och öka effekterna av de enskilda organisationernas insatser.

För att förankra ett länsövergripande strategiskt brottsförebyggande arbete behövs en hållbar struktur, en länsövergripande strategi som gemensam utgångspunkt och en välgrundad verksamhetsplan. En förutsättning för detta är att det finns en styrgrupp på chefsnivå, som kan visa riktning och ge mandat till samverkan i det länsövergripande brottsförebyggande arbetet samt säkerställa att våra överenskommelser efterlevs och vidareutvecklas.

Ett gemensamt ansvarstagande

Vår gemensamma satsning innebär ett gemensamt ansvarstagande i frågan och består i en medvetenhet om att det varje enskild organisation gör har betydelse för om vi ska lyckas med att minska brottsligheten och öka tryggheten i länet. Vi är också medvetna om att våra organisationer har olika förutsättningar och påverkansmöjligheter och att vi alla behöver bidra med vår del för att vi gemensamt ska nå en framgångsrik helhet - att vi är starkare tillsammans än var och en för sig.

Vi som undertecknar denna programförklaring visar att vi vill bidra i ett gemensamt krafttag mot brottslighet och för ökad trygghet i länet under perioden 2022-2027. Vår organisation kommer medverka i minst en arbetsgrupp under denna period.